СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 289. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, пятниця, 12-го грудня 1947. No. 289. JERSEY CITY and NEW YORK, Friday, December 12, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПАЛАТА ВКЛЮЧАЄ КИТАЙ В НЕГАЙНУ ДОПОМОГУ

ВИКЛЮЧАЄ КРАЇНИ, ОПАНОВАНІ КОМУНІЗМОМ.

Вашингтон, 10 грудня. — Палата репрезентантів признала $590,000,000 на негайну допомогу для Европи, одначе з додатком, щоб з цієї суми призначити $60,000,000 для Китаю. Тому, що уряд домагається чистих $597,000,000 на негайну допомогу Франції, Італії й Австрії, палата обнизила ці видатки на $67,000,000. Сенат ухвалив минулого тижня повну суму, вимагану урядом, отже між палатою й сенатом мусить прийти до вирівнання суперечностей. Впарі з цією зміною палата ухвалила 11 інших, а найголовніша між ними така, що б з ухвалених грошей не післати нічого країнам, опанованим комунізмом.

РЕСПУБЛИКАНЦІ ЗГОЛОСИЛИ СВІЙ БИЛ В СПРАВІ ІНФЛЯЦІЇ.

Вашингтон. — Провідники республиканської групи в конгресі зголосили в палаті свій законопроєкт для стримання інфляції, який опирається в більшій частині на добровільній співпраці промисловців з урядом. Плян республиканців іде в розріз з пляном президента Трумана настільки, що не признає ніякого примусового пайкування, ані примусової контролі цін чи призначування першенства для експорту.

СТАСЕН ЗАКИДАЄ ПРИХИЛЬНИКАМ АДМІНІСТРАЦІЇ ГРУ ЗБІЖЖЯМ.

Вашингтон. — У конгресових колах заговорили про недалеке слідство над поведінкою деяких найближчих прихильників адміністрації, які, як кажуть, користали з інформації про зарядження уряду, заки вони ще були оприлюднені і грали на збіжевих біржах, користаючи з несподіваної зміни цін. Цю справу підняв конгресмен Чарлз А. Галек з Індіяни, після промови Гарольда Е. Стасена, виголошеної у Дойлставн, Па. Добрі гроші мав заробити Едвин В. Полі, давніший скарбник Краєвого Дем. Комітету.

ВОЛЕС РІШУЧЕ ЗАПОВІДАЄ ТВОРЕННЯ ТРЕТЬОЇ ПАРТІЇ.

Сиракюз, Н. Й. — Генрі Волес, вперше вийшов з рішучим твердженням, що прийде до створення третьої політичної партії під час виборів на президента в наступному році, якщо теперішня адміністрація не змінить своєї закордонної політики. Одначе він признав, що тепер нема виглядів на таку зміну.

У місті Олбені, Н. Й., Волес сказав, що у Вашингтоні бере верх думка створити військову диктатуру в сполуці з великим бизнесом, яка буде змагати до третьої світової війни. Про себе сказав Волес, що він є „апостол миру і старомодного американізму".

У КОНГРЕСІ ПЕРЕДУМУЮТЬ ЗАСОБИ ДЛЯ ПОБОРЮВАННЯ ФАЛЬШУ.

Вашингтон. — Після повороту конгресменів з Европи змінився настрій в справі признання більших фондів для поборювання фальшу проти Америки, що його безупинно поширюють Совети. Назріло вже переконання, що треба збільшити діяльність радієвої програми „Голос Америки", а крім цього додати нові способи поборювання неправди. Виринув плян перекладати статті з американськкх газет в мовах французькій, італійській і німецькій, а також поміщувати в европейських газетах американські вісті в формі оголошень, як це діється в Америці. Так само приготовляються американські радіопрограми на европейських радіостаціях, а багато інших способів поборювання неправди придумується потайки. Про це все довідується дипломатичний кореспондент щоденника Ню Йорк Таймс, Джеймс Рестон.

ВІДКРИЛИ НОВУ КОМЕТУ.

Бостон.—В астрономічній обсерваторії Гарвардського університету в Кембридж, відкрили нову комету. Її можна бачити при сприятливій погоді голим оком навіть у день, у годинах 9.30 ранку до 2.30 пополудня. Голова комети така ясна, як зоря Сиріюс, а її хвіст є завдовжки 50,000,000 миль. Комета находиться тепер в околиці сонця і є у віддалі 90,000,000 миль від землі.

ДВА ПІЛОТИ ПОВЕРНУЛИСЯ З ПОДОРОЖИ ДОВКРУГИ ГЛОБУ.

Ню Йорк. — Клифорд В. Іванс і Джордж В. Труман, покінчили в середу 10 грудня свою подорож довкруги глобу, коли прибули серед паради до місцевості Тетерборо, у стейті Ню Джерзі, своїми малими літаками, якими перелетіли 25,162 миль. Літаки мають силу 100 парових коней і тому саме ця подорож належить до рідкостей. Оба пільоти були інструкторами у військовій летунській школі коло Гарисбурга, у Пенсилвенії. Подорож тривала 122 днів, 23 години і 4 мінути. Вони облетіли світ через Европу, Середній Схід, Азію, Аляску й Канаду і прилетіли постепенно до свого містечка, яке лежить під Ню Йорком поза рікою Гудсоном.

Республика Панама відступить Стейтам бази для оборони Каналу

Вашингтон, 10. грудня. — Велика повітряна база для літаків Бі-29 і 13 інших військових уладжень в републиці Панамі будуть віддані в наєм Змученим Державам для оборони Панамського Каналу на підставі тимчасового договору, який уже підписаний в Панамі. Цю вістку оприлюднив департамент стейту. Урядовці кажуть, що новий договір опертий на поміченнях з недавної світової війни й тому оборона Каналу буде представляти найможерніші засоби. Найважнішим здобутком є відступлення Америці бази в Ріо Ато, 70 миль на захід від столиці Панами, отже поза 10-милевою смугою, яку обіймає Канал. Серед переговорів прийшло до тертя між панамським міністром закордонних справ Рікардом Альфаро й представниками Стейтів. Внаслідок цього Альфаро зрезигнував із свого становища. На місце Альфаро прийшов Фльоренсіо Аросемена. Університетські студенти в Панамі заповіли демонстрації перед будинком Народного Зібрання для протесту проти ратифікації договору.

АМЕРИКА И ЛІБЕРІЯ ЗАТІСНЮЮТЬ ВОЄННІ ЗВЯЗКИ.

Вашингтон. — Вісті, які наспіли з Монровії, столиці нігерської републики Ліберії в Африці, вказують, що новий торговельний договір, придуманий Едвардом Стетиніусом в справі експлоатації природних багатств Ліберії, причиниться теж і до затіснення звязків, придуманих ще за часів війни. Мають бути переведені деякі важні економічні реформи, як ось переміна дотеперішньої валюти на американську долярову, а культурні звязки є необмежені. Ліберія дістане допомогу для розвитку рільництва й технічних уладжень. — Проти американських плянів повстала опозиція серед деяких місцевих кол, ані піднесли клич, що „Америка купила Ліберію". Щоб заспокоїти опозицію, назрівають пляни вислати до Ліберії американських нігрів, які розуміють значення американської культури для піднесення рівня принизених націй.

КАРЕ ЗАСТАНОВИЛА ПОСИЛКИ ДО РУМУНІЇ.

Ню Йорк. — Внаслідок ворожого наставлення румунського уряду до посилок, які висилають американські громадяни до свояків в Румунії через організацію КАРЕ, згадана установа оприлюднила, що дальші посилки до Румунії вже стримані і місія КАРЕ в Румунії буде покінчена. Румунський уряд накладав на посилки КАРЕ оплати мита, хоч була умова, що вони будуть іти туди без ніяких оплат. Крім того румунська поліція почала наглядати доставу пакунків, а з цього приводу приходило до безупинних суперечок між урядовцями КАРЕ й румунським урядом.

Маршал: Рада Міністрів намарно витрачає час

ДОМАГАЄТЬСЯ ПРИПИНЕННЯ СОВЕТСЬКИХ ПРАКТИК В НІМЕЧЧИНІ.

Відкидає Советські обвинувачення і сам обвинувачує. Молотов мовчить.

Лондон, 10. грудня. — На засіданні Ради міністрів закордонних справ чотирьох великодержав секретар стейту ген. Маршал обвинувачував сьогодні Советський Союз, що той річно стягає зі своєї зони Німеччини понад 500,000,000 долярів, тоді як Злучені Держави і Велика Британія докладають в західній Німеччині біля 700,000,000 долярів, щоби взагалі вдержати Німеччину при житті. Маршал домагався від Ради Міністрів рішення, щоби починаючи від 1-го січня припинити не тільки стягання з Німеччини воєнного відшкодовання з біжучої продукції, але взагалі припинити всяке стягання воєнного відшкодовання, аж доки не впорядкується. відносин в самій країні. Якщо таке рішення не буде винесене, то Рада Міністрів намарно витрачає свій час на безплідні говорення — твердив Маршал. Він домагався від Молотова негайної позитивної відповіді, але Молотов мовчав. Маршал наявно виказав, що всі дотеперішні закиди Молотова, мовляв західні союзники не додержують постанов Потсдамського договору в своїх зонах Німеччини, є безпідставні та що навпаки, ці постанови постійно і безпощадно порушує Советський Союз. Стверджується, що в становищі Америки до справи Німеччини не зайшли жодні зміни від попередньої конференції Ради закордонних міністрів у Москві, та що Америка твердо рішена рятувати західну Европу від советської руїни.

ДЕВАЛЮЦІЙНА ПАНІКА В МОСКВІ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ.

Стокгольм, Швеція, 10. грудня. (АП). — Московський кореспондент шведської газети Моргентігнінген передає сьогодні повідомлення, що девалюційна паніка в Москві продовжується і скріплюється. Населення облягає магазини і купує все, що тільки ще можна купити: водку і фортепіяни, мануфактуру і меблі, все, що попаде під руку, щоб тільки купити. Багато магазинів вже позамикано, мовляв, „для ремонту". Ціни на сільсько-господарські та інші продукти, що їх ще можна одержати на чорному ринку, кількакратно збільшилися, бо кожний, хто ще має якого рубля, хоче його позбутися. Советська преса тенденційно промовчує це явище, щоб ще не збільшувати паніки та не викликувати її в інших місцевостях, хоча вона і без того загрозливо поширюється. Все діється на підставі поголосок, що з днем 15. грудня советський уряд плянує проголосити виміну паперових рублів, що втратять всяку вартість.

ТЕРОР В ПОЛЬЩІ.

Варшава, 10. грудня. — Польська поліція в останньому часі повела сильну терористичну акцію проти здогадних ворогів большевицької „народної демократії". В самій Варшаві ведеться насамперед терористичну акцію проти всіх, хто має, або міг би мати будьякий звязок з чужинцями. В останньому заарештовано ще одну польську урядничку американської амбасади, як теж одну урядничку шведської і одну бельгійської дипломатичної місії.

ЗАМІСТЬ „ПОЛЬСКЕГО ЛЬВОВА" — „ЛЬВОВСКІ ВРОЦЛАВ".

Лондон, 30. листопада. — Місцева соціялістична „Трібюн" надрукувала інтересний репортаж Реґінальда Гарта зі Шлеську з Польщі. Кореспондент твердить, що там вже не зустрічається ніодного німця, за вимком деяких спеціялістів та їх родин, яким дозволено залишитися, потребуючи їх в індустрії. Натомість там переселено біля 5 мільйонів поляків з інших областей, багато зі західної України. Цих найбільше видно в околиці та в самому місті Вроцлаві, якому цілком надається характер Львова. На університеті затруднені всі бувші професори львівського університету, а на магазинах та льокалях в місті скрізь можна зустрітися з чим небудь „львівським", від ковбаси і кави починаючи, а на фризієрах кінчаючи.

КОРОЛЬ ҐУСТАВ РОЗДАВ НАГОРОДИ НОБЛЯ.

Стокгольм, Швеція, 10. грудня. — Шведський король Ґустав вручив сьогодні дипломи про нагороду Нобля в поодиноких ділянках науки, що їх признано на цей рік двом американським громадянам, двом британським та одному арґентинцеві і одному французові.

КРОВОПРОЛИТТЯ В ПАЛЕСТИНІ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ.

19 вбитих в дні жидівсько-арабського „примиря".

Єрусалим, 10. грудня. — Арабсько-жидівське кровопролиття, викликане безпосереднім рішенням Загального Зібрання О. Д. про поділ Палестини, продовжувалося і сьогодні, не зважаючи на повідомлення з Тель Авів про тимчасове примиря між обома таборами. Загальна кількість вбитих в сьогоднішніх заворушеннях виносить 19 осіб і багато ранених, між ними один еспанський місіонар. Британський Високий Комісар, сер Алян Кунінгем, остеріг сьогодні жидів і арабів, щоб вони залишили свої розрахунки аж до скінчення британського мандату, бо в противному разі вони можуть ще відчути цілу вагу британської влади.

ФРАНЦІЯ ВІДКИНУЛА СОВЄТСЬКУ НОТУ

Париж, 10 грудня. — Французький уряд відкинув сьогодні советську ноту, вирішивши після дискусії, що її постанови є „не до прийняття". Советська нота, проголошена вчора в Москві ще перед врученням її французькому урядові, повідомляє про викинення зі Советського Союзу французької репатріяційної місії та зірвання переговорів про доставу Франції побіцяного збіжжя, у „відплату" за викинення з Франції советських громадян, яким доказано участь у підривній роботі проти Франції. Французький уповноважений у Москві дістав доручення завернути советську ноту назад советському урядові. Рівночасно агенція Асошіейтед Прес повідомляє з Москви, що голова викиненої Советами французької репатріяційної місії мав обвинувачувати свій власний уряд та країну за „систематичне злобне діяння" проти Москви. Останні події можуть мати рішальний вплив на дальші французько-советські взаємовідносини.

НОРМАЛІЗАЦІЯ ПОЛОЖЕННЯ У ФРАНЦІЇ.

Робітники вертаються до праці; Прем'єр обіцяє реформу платні і цін.

Париж, 10 грудня. — Франція після кількох тижнів страшного розгардіяшу, що загрожував громадянською війною, почала сьогодні вертатися до нормального стану. Робітники в усіх частинах країни перервали страйк та вернулися до праці, за вимком деяких гірників та портових робітників. Вислані до боротьби проти страйкарів відділи війська відкликано назад до їх гарнізонів. Премієр Шуман виголосив по радіо промову, заявляючи, що Республика, яка зазнала вже стільки ударів протягом історії, знову врятована. Він пообіцяв краще зрівноваження заробітної платні і цін, заявляючи, що власними зусиллями та „при допомозі наших американських приятелів" країна вступить знову на шлях добробуту.

В РИМІ І ОКОЛИЦІ КОМУНІСТИ ПРОГОЛОСИЛИ ГЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК.

Рим, 10 грудня. — Комуністичні провідники італійських робітників проголосили сьогодні на завтра генеральний страйк в Римі й околиці, що охопить біля 1,300,000 робітників. Вважають, що це могло б бути останнім змагом в боротьбі між опанованими комуністами професійними спілками робітників та урядом. Генеральний страйк в столиці країни мав би бути завершенням всіх дотеперішніх по інших містах, скерованих не на поліпшення долі робітників, але головно на здобуття влади для „вичищених" з уряду комуністів. Здогадуються, що це може теж бути початком генерального страйку в цілій країні, що його комуністи підготовляють вже від тижнів. Окремо загрозливе положення витворилося в Медіолані. Уряд „на всякий випадок" послав туди дві дивізії війська, що мали б скріпити місцевий гарнізон. Пороблено теж цілий ряд інших заходів осторожности і безпеки.

ДІМІТРОВ ЗНОВУ „ТВОРИТЬ УРЯД".

Софія, Болгарія, 10 грудня. Болгарський парлямент доручив сьогодні знову відомому інтернаціональному комуністові, Георгові Дімітрову, створити „новий уряд" Болгарії вже на базі ухваленої перед кількома днями нової конституції. Дімітров, що був премієром теж в попередньому уряді, прийняв доручення і завтра має предложити склад нового кабінету.

БЕЛЬГІЙСЬКИЙ УРЯД ПРЕМ'ЄРА СПААКА ДІСТАВ ДОВІРЯ.

Немає вигляду на поворот короля.

Брюсель, 10 грудня. — Бельгійський парлямент мав розглядати сьогодні справу повороту на трон короля Леопольда, який був залишився в країні під час німецької окупації та проти якого ще є сильні настрої. За поворотом короля були б католики з християнсько-соціяльної партії, а проти є соціялісти й уряду. Справу звязано з довірям урядові премієра Спаака, яке йому ухвалено великою більшістю голосів, відкладаючи тим самим можливість повороту короля.

ЧОРЧИЛ В ДОРОЗІ ДО МАРОККА.

Лондон, 10 грудня. — Бувший британський премієр і тепер керівник опозиції відлетів сьогодні на 6-тижневу відпустку до Марокка в Африці, де продовжуватиме писати свої спомини. Подорозі Чорчил зупинився в Парижі.

БРИТАНСЬКО-СОВЄТСЬКІ ТОРГОВЕЛЬНІ РОЗМОВИ.

Лондон, 10 грудня. — Сьогодні вернувся з Москви президент британської Торговельної Ради, Герольд Вилсон, що робить спроби відновити перервані торговельні переговори між обома країнами. Свої останні розмови в Москві Вилсон назвав „дуже корисними".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3. 1917 authorized July 31. 1918.

ПЕРЕДПЛАТА		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y
BRyant 9-0582

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КРАЇНА ЛОГІКИ І РЕАЛІЗМУ

Американські симпатії до Франції мають свій початок ще в часах Революційної Війни, коли то Франція помагала американським колоністам стати самостійними. Франція для американців це полумя свободи, це демократія, це чарівний індивідуалізм, так потрібний для розвою культури, зокрема письменства й мистецтва. Тому, що такі є почування, ввесь час чути тут голоси, щоб за всяку ціну ратувати Францію. Одначе обставини такі, що не зважаючи на американську матеріяльну допомогу таки сама Франція мусить викресати з себе силу, яка відвернула б цю велику небезпеку, яка її грозить. Чи вона на це здобудеться й обoрониться від чужої тиранії, яка їй загрожує, не знає цього певно навіть такий знавець франції як Геролд Календер, старий американський журналіст, що пише на цю тему в недільнім додатку до Ню Йорк Таймс з 7 грудня.

Календер влучно схоплює характер французів як архи-індивідуалістів, що звикли ставити опір владі, законам і авторитетові й так обороняти себе перед тиранією. Та цей брак дисциплінованости готов стати для французького народу катастрофальним у такому часі, коли йому загрожує тиранія не так з середини, як зі закордону. Це ж французька комуністична партія стала виконавцем советської закордонної політики. Знов же Совети звернули тепер увагу на Францію як на таку країну, яка має стати їхнім сателітом. Щоб таке здійснилось, завзялись французькі комуністи не допускати в першу чергу до здійснювання цього, що передбачає Плян Маршала. Тому й зачали викликати що раз нові страйки й робітничі заворушення та ширити хаос.

Американці, хоч любили французів за їхній темперамент, але, як й англійці, подивляли в них завжди логіку і реалізм. Та питання, чи ці давні прикмети ще далі існують. Положення у Франції є нині таке, що як ця країна коли потребувала розсудку і розуміння дійсности, то потребує цього тепер якнайбільше. Тільки таким способом вдасться їй не допустити до себе чужинецької тиранії.

Слід ще додати, що Франція опинилась перед советською інвазією теж і тому, що по війні вона перша простягла руку Москві й заключила з нею договір, думаючи таким чином стати невтральною, коли б Злучені Держави та Совети опинились зі собою у війні. Ця політика де Ґоля, як і його „націоналізації" створили в Франції таку ілюзію, що є можлива співпраця з комуністами і згода з Кремлем. Вислід цього угодовства такий, що головне вістря советської агресії звернулось тепер у бік Франції.

Та виходить, що Франція зрозуміла цю свою помилку. Рішуча постава уряду, зокрема французького премієра Шумана, зломила перший генеральний наступ комуністів. Через це відносини між Советами і Францією загострились, але зате скріпився звязок Франції зі західними демократіями, з Америкою та Британією. Значить, таки перемагає логіка й реалізм.

Американська армія втримує мир в Европі

Всупереч різним вістям про загрозу для миру з причини напруження між Советами й Західними потугами, американський військовий губернатор в Німеччині, ген. Лушос Д. Клей, твердить, що „як довго остае в Европі хоч би лише тонка поволока американських воєнних сил", так довго не має комунізм поважних виглядів на опанування західної частини европейського континенту.

Оцей погляд виявив ген. Клей перед 14 американськими кореспондентами, які саме тепер кінчать свою обїздку по Европі. Він розмовляв з ними в неділю, 7. грудня з нагоди Дня Перл Гарбору, у своїй кватирі в Франкфурті. На основі ревеляцій ген. Клея і своїх власних спостережень американські газетярі твердять, що Американський Мир в Европі запевнений на довгі літа. Під Американським Миром („Пакс Амерікана") вони розуміють не так воєнне пототівля Америки, злучене з велетенською повітряною силою і атомовою бомбою, як її моральний вплив.

Коли йде про мілітарну потугу Америки в Німеччині, то вона тепер обмежена там до рівня, який вказує, що це лише символічний знак, а не справжня потуга. Коли розмовляти з людьми в Берліні або в Трієсті, то там потайки запитують: „Як довго ще останеться американська армія в Европі?" Люди переконані, що як довго американське військо перебуває в европейських країнах, так довго вони самі й їхні приятелі чуються безпечними. Знаючи такий настрій населення, ген. Клей впевняв кореспондентів, що Америка залишиться в Европі ще яких 50 літ і то разом з цим, що вона собою представляє.

Потім він розказав більше про це, в який спосіб Америка утривалює свій вплив. Тому, що комуністи хочуть скомунізувати цілу Европу, сама приявність американського штабу, армії й дипломатів спинює комуністів у їхнім поході, без огляду на це, якої вони не вживали б техніки. Оці противенства вже самі собою викликують напруження між Америкою й Советами, як на полі економічнім так і дипломатичнім, одначе, коли б з цього хтось ворожив війну між обома державами, то її не буде впродовж найближчих 12-15 років.

Війну може викликати не сама Росія, а хтось з її сателітів, якого армія захоче покритися славою. Він спровокує інцідент, який доведе до стріляної ворожнечі. Зате, як довго Америка буде готова до відбиття нападу, так довго жаден сателіт не відважиться нарочно Америку зачіпати. Цей час примусового миру можна буде використати на сконсолідування Західної Европи під знаменем демократизму і виключити раз на все її збольшевичення. Отже з кожного огляду постійний побут американських сил в Европі забезпечує їй стабілізацію й моральне відродження.

Серед такого стану мимохідь ставлять люди питання: А може прийде до зірвання дипломатичних зносин між Америкою й Росією? — На це американська відповідь: Ні! Америка не замкне своїх дверей перед Росією і все буде готова прийняти Росію до европейської громади держав. Навіть не буде робити Америка ніяких кроків, щоб відділити Західну Европу від Сходу.

Одначе це не значить, щоб Америка й Західні держави не пробували обєднати західні зони Німеччини для створення з них самостійної економічної одиниці. Це не буде „Західна Німеччина", як дехто докоряє, а просто територія, яка приноровить своє господарство до потреб Західної Европи.

Після таких поглядів, висловлених генералом Клеєм в неділю, оприлюднено вже в понеділок, у Вашингтоні, вісті, що Німечина ввійде в програму так званого Пляну Маршала. Цю новинку передав перед сенатською буджетовою комісією секретар армії, Кенет Роял. Він виявив це тому, щоб виказати конечність ухвалення додаткової суми у висоті $490,000,000 для втримання окупаційної армії в західній Німеччині на місце британської армії, яка покине британську зону тому, що Британія не має грошей на втримання своєї армії й поліції. Отже це лише потверджує заяву ген. Клея, що Америка не думає забратися з Европи.

Коли злучити ці заяви обох державних мужів із найновішими вістями з Франції та Італії, то можна в них найти потвердження на моральний вплив Америки в Европі. Французький генеральний страйк потерпів фіяско і французькі комуністи перестали горoїжитися. Це сталося внаслідок непопулярности комуністичних провідників, які при допомозі генерального робітничого страйку хотіли завалити Плян Маршала для Франції. Так само не знати ще, що станеться з генеральним страйком в Італії, де комуністи хочуть скинути теперішнє міністерство Де Ґасперія й захопити владу для себе. Можна здогадуватися, що італійські комуністи рахуються з приявністю в Італії американської окупаційної армії. Хоч ця армія не велика числом, одначе хто то може знати, які винаходи стоять до її розпорядку на випадок комуністичного перевороту? Крім того невдача комуністів у Франції мусіла стати відстрашаючим чинником для італійських комуністів.

Як би там і не було, то зовсім інакше виглядала б справа з генеральним страйком, плянованим комуністами в обох державах, коли б так небуло в Европі отого знаку американської потуги, що її зовуть окупаційною армією, все одно, чи вона перебуває в Німеччині, чи в Італії. Тому на втримання американської окупаційної армії в Европі конгрес не повинен жалувати коштів.

В підсоветському Львові

Інтересний репортаж у французькій газеті.

Прихильна до ген. де Ґоля французька газета „Ля Батай" („Битва") надрукувала минулого місяця інтересний репортаж якогось Івана Войтовича, уродженця Західної України, якому пощастило прокрастися до Советського Союзу, відвідати Львів та інші місцевості на схід від нього і знову нелегально вернутися на Захід. Репортаж подаємо в скороченні за нюйорським „Новим Сьвятом".

Вступивши до Львова — пише автор — перед його очами розгорнулось цілком інше місто, ніж він його знав раніше. Два роки советської влади змінили місто більше, ніж попередні 30 років. В місті скрізь помітні ще воєнні руїни від німецьких бомбардувань та від советського наступу в 1944 році. Але зміна міста не в цих руїнах, тільки в переведених советською владою. Автор насамперед стверджує, що в місті він вже не бачив польських памятників, тільки російські на їх місці. Змінено теж назви вулиць. Він намарно шукав знайомих з давніших часів. Застукавши до дверей, в них завжди появлялися цілком невідомі йому, нові люди та відповідали йому по-російськи, що тих, за якими він питає, нема. Вкінці йому пощастило зустріти одного знайомого, що цею зустріччю радше перелякався, ніж зрадів. Він теж оповів йому події у Львові за останні часи.

Після приходу советської армії до Львова в 1944 році, там переведено плебісцит, в якому населення мало заявитися, якого громадянства бажає собі: польського, чи советського. За польським мало заявитися біля 100,000 осіб і їх недовго після того переселено на захід, за лінію Курзона. В надії, що зможуть залишитися у Львові за советським громадянством голосувало біля 200,000 і тих опісля теж майже в цілости перелено на Схід. Найбільший переселенчий рух на Схід був в. лютому цього року, коли то протягом 6 днів і ночей безперервно виловлювано старих „обивателів". На їх місце переселено велику кількість старих советських громадян з Росії. Автор додає, що масові переселення місцевої людности на Схід і спровадження на їх місце росіян довершено не тільки у Львові, але й в цілій Західній Україні. Нові громадяни Львова та інших українських міст походять головно зі Сибіру та глибини Росії. Сьогодні Львів нараховує біля 300,000 населення і помітна велика мешканева кріза, бо багато домів зруйнованих війною. Проте, Львів під господарським і „культурним" оглядом занімає упривілейоване місце в Советському Союзі. Робить всіх 6 театрів та 42 кін, як теж зорганізовано 24 публичні бібліотеки. На університеті є більше студентів, ніж будьколи досі і говориться про відкриття другого. Біля будинку університету, що залишився незміненний, видно великі гурти студентів, між ними багато монгольського вигляду, і чуєте майже виключно російську мову.

Автор відвідав теж інші околиці Львова і стверджує, що в протилежності до цілого Советського Союзу, у Львові та в Західній Україні потяги ще курсують досить правильно і точно. Помітний великий „товарообмін" між Львовом та іншими місцевостями і справді процвітає контрабанда з і до Польщі, Чехословаччини та Мадярщини, на що советські власті дивляться „крізь пальці". У Львові видно багато товарів і в порівнанні з іншими містами відносно дешевих. На львівському чорному ринку відбувається дуже інтензивно головно купно і продаж закордонних грошей. Автор не може вияснити собі причин цього упривілейованого становища Львова, здогадуючись тільки, що це може бути з пропагандивних оглядів для закордону та для демографічного експерименту, щоб туди стягнути якнайбільше „істінно русскіх" переселенців. В подібному положенні мали раніше находитись Чернівці та інші більші міста, прилучені після війни до Советського Союзу; але після одного року ця сповидна свобода і добробут там зникли безслідно.

З огляду на це упривілейоване становище, в цілому Советському Союзі є великий еміграційний рух до Львова. Проте, дістатись туди не є так легко, бо потрібно окремих пропусків. Першенство в переселенні на Західну Україну мають головно вислужені червоноармійці, воєнні інваліди та партійці і советські урядники. По всіх більших містах мали повстати окремі чорні ринки, на яких продається по велечезних цінах пропуски до Львова.

Шпигуни і зрадники

В листі до нюйорського „Дейлі Нюз", надрукованому в цій газеті з 10. грудня, один з читачів, підписаний як Леґіонар, пише: „Людині може зробитися недобре, читаючи ті всі історії про червоних подорожних та комуністів в нашій старій, добрій Америці. Чому ж не назвати їх всіх їх властивим іменем? Кожний комуніст, що живе, чи працює між нами, але не є американським громадянином, є шпигуном. А кожний комуніст, що є громадянином Америки, є зрадником. І так їх треба називати".

Автор листа без сумніву має правду. Кожний комуніст в Америці є або советським шпигуном, або зрадником Америки, або щонайменше кандидатом на одного і другого і так їх треба називати. Бо вони вислуговуючись Москві, є злочинцями, шпигунами і зрадниками не тільки Америки, але й цілого людського роду та його всіх вікових досягнень і надбань. Про це знає уряд, знає департамент стейту і знає ЕфБіАй і проце мусить знати теж широкий загал американського громадянства. Бо не уряд і не ЕфБіАй, але вперщу чергу власне широкий загал американського громадянства повинен в обороні себе і своїх вольностей повести безпощадну бортьбу проти цеї зрадницької комуністичної зарази, яка щораз більше починає заливати Америку.

Кореспондент згаданої вже нюйорської газети, Френк Голмен, пише з Вашинґтону про „майже злочинну безтурботність та бюрократичну повязаність" в трактуванні цеї справи відповідними американськими урядами. Москва видає мільйони, якщо не мільярди на підривну і шпигунську роботу власне в Америці, большевицькі шпигуни просякують в цю країну всіми можливими тільки щілинами та, користуючись широкими вольностями американської конституції і безприкладною свободою в країні, працюють цілою парою на її згубу, використовуючи до цеї брудної і злочинної роботи теж сотні і тисячі збаламучених, або продажних шкур, що безправно називаються американськими громадянами.

Після голосної недавно большевицької шпигунської афери в Канаді, яку вели і очолювали советські „дипломати", теж і в цій країні вже виявлено неодну подібну „історію". Згаданий вже кореспондент твердить, що Сталін і його тайна поліція виграли вже першу „рунду" в закроєний на велику скалю та на довший час битві міжнародної шпіонажі. Московське Політбюро та советська військова розвідка розсіяли своїх агентів по цілій Америці, тоді як американський уряд трактує це цілком легко, а американська суспільність не має навіть уявлення скіль-

(Докінчення на 3 стор.).

Юрій Вухналь.

ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ФЕДЬКА ГУСКИ

2)

Що про ніс, так і говорити нічого: та ні ніздрі тобі, ні перенісся — однородна маса та й годі. одно слово — не ніс, а груша бергамотська!

— Федю, — кажу, — це ти?

А він голосом трубним:

—Я! Що, пізнати важко?

— Важко! І хто це тебе так?

— Це мене, — каже Федя, — широкі кола трудящих так спаскудили на культурному фронті. Сідай, — розкажу.

Сіли, розказує Федя:

— Дали мені оце, братишка, на днях ролю грати. Думаю — раз грати, так грати, а роля така: ловить червона армія повстанців у лісі, а в тій армії я червоноармійцем. І от ловимо ми гадів отих, коли це з-за куща як стрельне запроданець капіталу й убиває вроді мене. Я падаю, лежу мертвий, а потім підходять товариші й несуть мене геть. Вивчив, звичайно, ролю оцю добре й жду вистави.

У неділю грати треба було, а я візьми та й прихворни — морозити стало мене, так я, щоб не підводити товаришів своїх, хильнув трохи й пішов ролю грати.

Став і жду виходу, коли чую:

— Виходьте, стріляйте! — шепоче суфлер.

Як вискочили ми; хотів я стерльнути, коли це — бух! із-за куща. Треба мені падати — і упав я, не стрельнувши.

Упав і лежу, вроді на смерть убитий, а за сценою стріляннина, хлопці кричать — ролі свої грають. І так мені досадно стало: яка ж це, думаю, в чорта роля, коли тебе вбивають, а ти хоч би слово! Та так досадно, що не втерпів я й повернувся до суфлерської будки, а там Сашко сидить — суфліює. Я йому потихеньку:

— Придумай, Сашко, хоч маленьку репліку, а так — вбили тебе, а ти й лежи, як дурень. Придумай, Саша, нехай я вроді хоч помучусь трохи. А то таке — лежи, мовчи... Хіба це роля?

А він:

— Цить, не ворушись, а то все спортиш.

А я знову прохаю його похорошому, а він усе своє:

— Цить, не балакай.

Тут ще досадніше мені стало:

— Чого ти, — кажу, — задаєшся? Чого ти з себе режисера гнеш? Дурень ти, а не суфлер! Давай репліку!

А він аж прискає:

— Іди ти, — каже, — до чортової матері! Не ворушись!

Ех ти, — думаю, — ще лаяти мене будеш?!

Як підсунусь до нього та як попру йому в будку репліку матюкальну та другу.

Аж чую — беруть мене за ноги — гульк, хлопці нести мене, як погиблого, збираються.

А я дриґаю ногами, мовляв, не руш мене, а вони беруть, бо з будки Сашко шепоче:

— Беріть його. Чого стоїте?!

Ох, як розсердився я тут, як дриґону ногою, як гукону:

— Не руште мене, бо я грати вже не хочу!

Та як повернусь до будки, як трохну кулаком:

— Ти що, гад, диктатуру тут проявляти свою хочеш?! Сашко:

— За — ві — су!

Дали завісу. Публіка регочеться, аж лягає. Вискочив тоді Сашко з будки та як гукне трудящим широким масам:

— Товариші громадяни, вистави не буде, бо Федько Гуска все спортив і мене бити нахваляється!

А ти знаєш, яка в нас маса. Скаже, що вбий чоловіка — і вбє. Як заревуть усі тут:

— Де Федько, давай його, сукиного сина, сюди!

Я в підпілля — під сцену.

Витягли мене звідти та як почали качати, так думав, що з Федька Гуски галушки зроблять.

— Невже ото так задоволені були, що качали тебе так дуже? — питаю Федю.

Федя довго дивиться на мене з призирством, а далі каже:

— Зануда ти грішна! Ти думаєш, на руках мене качали? Якби на руках! А то по підлозі, от защо досада бере.

3. Лист Федька Гуски.

Минув день, минув другий, а потім третій і четвертий, як бачив я востаннє Федю Гуску.

Наче у воду пірнув мій Федя. Розпитував, але ніхто докладно не міг сказати, де він є.

Одні казали — на хутори пішов, другі запевняли — до дядька в гості на храм чкурнув.

І раптом на пятий день увечері отримуємо листа. Сидимо ми в кімнаті осередкової, коли це вбігає Ягор Еко (як ми його прозвали), матлає білим конвертом і гукає:

— Братці, лист!

— Од кого?

— Вгадайте!

— Та кажи від кого? — гуртом кинулись до нього, і Ягор вигукнув:

— Од Феді.

— Та ну? Відкіля ж це він?

— Слухайте! — і Ягор голосно прочитав:

„Компомольському осередкові від увязненого Феді Гуски".

Ми, вражені, замовкли — невже Федя достукався таки тюряги? Ягор розірвав конверт і читав далі:

„Застінки Жабокрюківської холодної, 17 вересня 1927 р.

Дорогі мої товариші!

Третій день я томлюся в неволі, серед глухих стін — увязнений і відірваний од усього світу. (Далі буде).

М. Б.

ЗІ ЛЬВОВА ДО КИЄВА

(Враження з поїздки до Києва весною 1941 р.)

2)

У Києві.

Біля 5. після полудня ми у Києві.

Серце дріжить зі зворушення. Як мусів він виглядати у 1918-19, коли тут була своя влада? — ворушиться думка.

Ми на двірці. Великий новий будинок. Велика бакса. Ніяких переходів ні тунелів. Пасажири увихаються поміж маневруючими поїздами і льокомотивами, шукаючи по рейках свого поїзду.

Переходимо через ждальню. Хоч бачив уже дещо у Львові, то те, що тут довелось бачити, переходить уське поняття. Біля кас і виходу довжезна кількадесять разів закручена гадюка людей. Майже усе лежить покотом на камяній долівці. Кількість білетів тут дуже обмежена, так що треба декілька днів ждати у черзі на нього. А ноги болять.

Трамвай жахливо переповнений теж. Люди висять довкола на ньому.

Перший вид на місто. Воно на горбах, так, що видно далеко-далеко. Широкі вулиці. Ще де-не-де золотяться бані церков. Широко закроєне столичне місто.

Лиш обідране дуже. Знищені камяниці зперед 1914 року. Партерові дімки по вікна позападались у землю.

Новіших будівель майже не видно. Сторчать лиш дві такі великі будівлі: будинок КП(б) У і уряду. Жахливі, тандитні будівлі.

Дніпро.

Того ж вечора, коли приїхав, полетів, щоб поглянути на Дніпро.

— Куди?

— Ось долі Хрещатиком, а там під гірку і зразу побачите — пояснила мені якась бабуся.

Не вірив, що до Дніпра так близенько.

Коли вийшов на Володимирівську гірку, дух заперло. Те, що побачив, було таке гарне, що в житті мабуть нічого кращого не видів.

Широко розлитий Дід-Славута.

Ліворуч над стрімким урвищем великий памятник св. Володимира з хрестом. Тут над рікою хрестилась Україна. Праворуч на тому ж високому крутому березі безчисленні бані Печерської Лаври. А далеко перед очима низький лівий беріг.

Сонце якраз потапає у широкому плесі Дніпра. Його проміння майже рівнобіжно лягає на хвилі. Від нього золотом і червінню горить вода.

Зза східного берега наступає на місто темінь.

Німіємо у неземському захваті.

(Дальше буде).

Шпигуни і зрадники

(Докінчення зі стор. 2-гої)

ки тих агентів, де вони збирають інформації про американські військові таємниці і де та як вони ведуть свою підривну роботу, приготовляючи і вишколюючи большевицьку пяту колону, що на випадок війни мала б встромити Америці ніж в спину. Вам волосся стало б дуба, якби ви знали цілу кретину роботу большевиків в нашій країні — твердить згаданий кореспондент.

Тло і можливості для большевицького шпигунства тут коротко виглядають так:

Консулярний відділ департаменту стейту завжди знав наперед, коли й кому дала віздову візу наша амбасада в Москві. Але департамент стейту не інформував про це американську Іміграційну службу. Службовці Іміграційного уряду зі свого боку реєстрували кожного совєтського громадянина, що приїхав до Америки, але не інформували департаменту стейту, коли й як большевик приїхав. Ані Іміграційний уряд, ані департамент стейту не давали своїх інформацій до відома ЕфБіАй.

Після того, як важність візи пройшла, Іміграційний уряд повідомляв большевицького „подорожного", що йому пора вертатися „на родіну", запитуючи коли й як він думає це зробити. Тимчасом за большевиком слід пропав; він випровадився, не повідомивши навіть листоноша про свою нову адресу. Іміграційний уряд немає стільки поліції і урядників, щоб за большевиком вганяти по цілій країні, ну й шукай вітра в полі. Але навіть як большевик виконав своє завдання і відїхав, то теж ніхто не міг знати, де, як і що він робив. Іміграційний уряд не звертається до ЕфБіАй, бо він сам має право екзекутиви і сам повинен стояти на сторожі виконання належних до нього законів. Але на це Конгрес призначив йому замало фондів. Департамент стейту від того літа сам переконався, що така система не дає країні жодної безпеки і прямо заохочує большевицьких шпигунів до всякої підривної роботи.

Перш за все виявляється, що большевицький військовий аташе, що був вмішаний у відому совєтську шпигунську аферу в Канаді, намагаючись дістати таємницю атомової бомби, та який опісля був викинений з Канади, недавно приїхав до Америки. Департамент стейту не був про це повідомлений і його розкриття було тільки припадком. Тоді департамент стейту звернувся до всіх закордонних дипломатичних представництв, прохаючи подати точний виказ їх громадян, що перебувають в Америці. Совєтська амбасада повідомила, що тут перебуває кругло 509 представників совєтського уряду, не враховуючи в це їх родин. Департамент стейту прийняв це до відома і вважав справу за скінчену. Тимчасом іміграційні урядники „здогадуються", що під цю пору в Америці перебуває понад 3,000 совєтських „подорожних" і всі на службі совєтського уряду. Большевики приїжджають і зникають і знову приїжджають, коротко: большевицьке шпигунство в Америці процвітає і ця справа була вже нераз в Конгресі.

Рівночасно з паломництвом совєтських шпигунів до Америки, відбувається теж, хоча в зменшеній мірі, паломництво до Совєтського Союзу американських комуністів, що їх в наведеному напочатку листі прийнято називати по імені, іменно зрадниками. Участь у всіляких „словянських зіздах" та всілякі „гостинні" поїздки загально відомих і здеклярованих американських комуністів до Москви має свою окрему і точно означену ціль. Британська пресова агенція „Ройтер" повідомила 9-го грудня за московським радіо таку заяву Маленькова в московській партійній „Правді": „Всесоюзна комуністична партія большевиків звертає окрему увагу на закордонну політику та кладе велику вагу на вибір і належний вишкіл кадрів, які запевнювали б здійснення партійної лінії в закордонній політиці". В дальшому вичислюється завдання цих „кадрів", головно боротьбу проти „капіталістів" та „імперіялістів". Ясно, що всі комуністичні вожденята в усіх країнах, головно в Америці, якнебудь до тих „кадрів" належать.

Було б наївністю думати, що того всього, іменно цілої кретинної роботи совєтських шпигунів і американських комуністів-зрадників та їх стану не знає американський уряд. Проте, він це вважає за відповідне поступати так, як поступає з ними. Але діло в тому, що заки за це візьметься уряд, що вже теж частинно і робиться, це першим завданням є широких кол американського громадянства самому стати на сторожі своїх вольностей та повести рішучу боротьбу проти цих большевицьких шпигунів і власних зрадників. Це є окремим обовязком американських українців, бо комуністи є їх подвійними ворогами: як американців і як українців родом.

В резолюціях першої Панамериканської Української Конференції, що недавно відбулася в Ню Йорку, м. і. подибуємо такий заклик: „**Конференція взиває всіх Українців Американських країн повести безпощадну боротьбу проти підривної роботи комуністичних пятих колон в своїх країнах, зокрема тих, що безправно компромітують українське імя. Українець може бути тільки ворогом большевизму**".

Хай же ця відозва не залишиться тільки на папері. Її точне виконання в теперішній дійсності стає одним з найголовніших обовязків кожного чесного американського українця.

Наукове Товариство ім. Шевченка—(Американський Відділ)

(Комунікат).

В четвер 6-го листопада б. р. відбулися перші сходини дійсних та звичайних членів НТШ, які живуть в Америці. Присутних було пять давних членів НТШ та 4 культурних діячів, які стояли близько наукових установ на еміґрації, в характері гостей. Проводив представник НТШ на Америку проф. М. Чубатий. Ціллю зібрання було уконституювати Американський Відділ НТШ, що теж й сталося. Предсідником став проф. М. Чубатий, секретарем дійсний член НТШ д-р Роман Осінчук, скарбником довголітній звичайний член о. Лев Чапельський, парох Елизабет. Так уконституований тимчасовий уряд постановив присутних гостей упросити вступити в звичайні члени, що побільшило гурт членства американського відділу до девять.

Згідно з постановою Загальних Зборів НТШ в Европі на майбутнє буде приніматися в звичайні члени НТШ тільки осіб, які своїм образуванням та науковим заінтересуванням дають підстави вносити, що вони можуть стати дійсними членами в майбутньому. Тим самим звичайні члени стають немов кандидатами на дійсних членів.

Достосовуючись до тої постанови Матірного Товариства в Европі нова управа американського відділу НТШ попросить в найблищім часі вступити в звичайні члени НТШ відомих культурних діячів на американським континенті, гуртуючи тим самим около американського відділу НТШ українських науковців, письменників та мистців. Право іменування дійсних членів остає за Головною Управою НТШ в Европі. Постановлено також зачартерувати НТШ в Америці в стейті Ню Йорк. Правні кроки в цім напрямі вже зроблені.

Давніше звичайні члени НТШ мали доволі високу річну вкладку та були — немов спомагаючими членами нашої наукової установи. На майбутнє для попирання української науки в Европі та в Америці буде утворене в Америці окреме правне тіло під назвою Українська Культурна Фондація, що поставить собі ціль взяти на себе почетну ролю стати опікуном української науки та української культури в ширшому розумінню. Чартер на таку установу є вже вибраний та вона теж внедовзі розпічне свою працю в Ню Йорку.

Свою діяльність перед ширшими колами громадянства зачне Американський Відділ Наукового Товариства ім. Шевченка Святом Української Культури, що відбудеться 25. січня 1948 в Ню Йорку. Свято це буде сполучене з відданням пошани американському вченому професорови Клярренсови Маненгові, великому приятелеви української культури. Проф. К. Манінґ вшанував Український Вільний Університет в Празі, тепер в Мінхені, гідністю почесного доктора Філософії разом з двома другими американськими вченими, проф. Арнольдом Марголіном та Джорджом Симпсоном з Канади. В часі Свята Української Культури буде вручений проф. Манінґові диплом почетного доктора.

Друга частина Свята, яка відбудеться в присутности других американських вчених, буде присвячена справі української науки на американськім континенті. Прохається всі установи та товариства в день 25. січня, себто в день української національної культури не улаштовувати ніяких інших підприємств, щоби уможливити всім громадянам Ню Йорку та дальшої околиці взяти масову участь в Святі Української Культури та віддати наш трибут великому американцеві, приятелеві українського народу.

Докладніші інформації про саме Свято Української Культури в Ню Йорку будуть подані в пресі та через радіо. Чистий прихід з нюйорського Свята Української Культури, як теж із подібних свят поза Ню Йорком, де вони будуть улаштовані, призначений на наукову працю Матірного Наукового Товариства ім. Шевченка в Европі.

Інтерес української нації в теперішні історичні часи вимагає, щоби перед вченим світом появилися знов наукові видання НТШ, що розсилані впродовж десяток літ по визначних університетах та академіях світа, рівно розносили пошану для імени нашої батьківщини України. Головна Управа НТШ постановила впродовж найблищого року видати три томи наукових праць, які відзначать такі важні роковини в житті української нації як відбудову Другої Української Держави 1648, роковини відбудови Третої Української Держави 1918 та роковини важні в історії відродження української культури, 1798 та 1848.

Наукові публікації НТШ української установи від десяток літ добре відомої по всіх країнах Европи та Америки, будуть переконливим доказом для світа, що мимо лихоліття нинішних днів „Ще не вмерла Україна".

На цю свою працю потребує Наукове Товариство ім. Шевченка біля 10 тисяч долярів, які сподіємося, зложать ці американські українці, що розуміють вагу культури в житті нації, того духового вогня, що робить нації невмирущими. Ми шукаємо за меценатами-добродіями української культури, що взяли б на себе почесний обовязок покрити видатки публікації одного тому, що вийшов би виразним зазначенням імени жертводавця.

Управа Американського Відділу НТШ прохає тих громадян та громадянок, які розуміють вагу піддержки української культури в нинішний час, щоби складали свої жертви на працю Наукового Товариства ім. Шевченка. Чеки чи моніордери проситься виставляти на „Ukrainian Shevchenko Society" та пересилати на руки скарбника американського відділу НТШ: Very Rev. Lev Chapelsky, 347 Grier Ave., Elizabeth, N. J.

Українські громади, що бажали б у себе влаштувати подібні Свята Української Культури, нехай голоситься на адресу секретаря американського відділу НТШ: Dr. Roman Osinchuk, 236 East 13th Street, New York 3, N. Y.

Земляки та Землячки! Поможім українській культурі прогнаній з рідної землі, а поможемо тим собі, стаючи членами культурного народу!

За Американський Відділ НТШ:

Предсідник: **Микола Чубатий**;
Секретар: **Роман Осінчук.**

Що писала "Свобода" тому 40 років?

12. грудня 1907 р.

ПОВОРОТ ЕМІГРАНТІВ З АМЕРИКИ ДО СТАРОГО КРАЮ.

Поворот емігрантів з Америки до старого краю почанає прибирати великі розміри. Минулого тижня виїхало через Ню Йорк до Европи 50,000 людей, а попереднього 30,000. Надбережні вулиці в нюйорській пристані аж кишать від уского роду людей, які нетерпеливо ждуть місць на кораблях.

ПРИЇХАВ ВДРУГЕ ЗО СТАРОГО КРАЮ, ЩОБ ПОВИСНУТИ.

В році 1903 якийсь Іван Василевський з Ню Гейвен, у стейті Конектикат, забив чоловіка, трупа затягнув у ліс і прикрив землею та листям. Вісім місяців потім найшли небіжчика припадково при нагоді направи доріг. Поліція вислідила, що вбивником був Василевський. Хотіли його арештувати, але він завчасу втік до старого краю. Цього року він опять прибув до Ню Гейвен, одначе після приїзду поліція його арештувала. Суд засудив його на смерть і він повисне. Причиною душегубства була зависть за жінку.

463 НОВИХ ЧЛЕНІВ ДО У. Н. СОЮЗУ ЗА МІСЯЦЬ ЛИСТОПАД.

В місяці листопаді приступило до Українського Народного Союзу 463 нових членів. Зорганізовано нові відділи, а це Братство св. Петра й Павла, від. 172 в Солтбург, Пенсилвенія, і сестричне братство св. Ольги в Клівленд, О. Решта членів приступила до існуючих відділів. В листопаді померли члени: Пивоварник Юрій в МекАду, походив з Угорської Руси; Мадейчак Софія з Виндбер, Па., Скробала Антін в Бреслав, Па., Юрощак Анна з Нортгемптон, Па. — походили з Галичини; Макай Осип в Скрентон, Па., і Крифалуші Іван в Бравнсвил, Па. — Оба походили з Підкарпаття.

ПОДЯКА ЗА СВЯЩЕНИКА.

В імени нашої гр. катол. парафії в Мавнт Кармел, Па., складаємо сердечну подяку Преосвященному Сотерові за прислання до нас о. Й. Чаплинського на цілий місяць, заки з краю приїхав о. Лев Сембратович. Складаємо подяку оо. Левицькому й Улицькому, котрі нас теж обслугували в релігійних справах. — Рада Церковна.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

Жертви, надіслані на цю ціль, як теж добровільну доплату до передплати „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням в цій рубриці.

Ліста: ч. 19.

Відділ:	Жертва:
John Caruk, передплатник	$ 3.00
Петро Бусель, передплатник	2.00
J. H. Barabash	2.00
John Olenick	2.00
Ілько Гнатів	2.00
1 Mr. & Mrs. James Hlywa	2.00
7 Микола Ґут	2.00
20 Микола Триш	2,00
39 Гавриїл Туркевич	3.00
44 Андрій Шиляк	2.00
44 Антін Бодний	2.00
48 Михайло Негребецький	2.00
57 Ф. Шершунович	2.00
59 Гринюк Петро	2.00
66 John Daniel Pawlyk	2.00
70 Степан Костів	5.00
70 Теодор Кричковський	2.00
73 Михайло Витязь	3.00
75 Sam P. Bodnar	2.00
80 Онуфрій Попик	2.00
87 Константин Хомин	4.00
98 John Hewchuk	2.00
99 Іван Дибач	2.00
102 Дмитро Беґановський	3.00
102 Василь Піндур	2.00
103 Павло Стецик	1,00
103 Григорій Дац	1.00
106 Степан Солтис	2.00
111 Іван Козак	2.00
113 Біланич Йосиф	2.00
117 Юлія Ярема	10.00
125 Василь Прошик	2.00
127 Михайло Коваль	2.00
130 Антін Карпович	2.00
133 Дмитро Владика	2.00
137 Іван Дішевський	2.00
137 Михайло Колодруб	2.00
146 Дмитро Чорній	3.00
155 Пилип Щуцький	1.00
158 Theodore Ragowsky	2.00
159 Стефан Петрівський	2.00
176 Стефан Зелінка	3.00
182 Іван Коваль	2,00
183 Michael Wichorek	2.00
200 Йосиф Самборський	2.00
204 о. Микола Матолич	5.00
204 Петро Сокальчук	2.00
204 Михайло Концірук	2.00
204 Я. Королик	2.00
203 Яків Стаднір	2.00
210 Данило Луковий	2.00
211 Карпів Василь	2.00
211 Стефан Дзера	2.00
215 Iwan Galatio	2,00
220 Іван Сняданко	2.00
220 Василь Вітошинський	2.00
220 Василь Саган	2.00

(Докінчення лісти ч. 19 буде)

З Театру

„КАТЕРИНА МУЖИЧКА" НА СЦЕНІ В НЮ ЙОРКУ

УСПІШНИЙ ДЕБЮТ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДРАМАТИЧНОЇ ГРУПИ

Створена в Ню Йорку перед приблизно двома місяцями на кооперативній базі нова Українська Драматична Група представилася минулої неділі, дня 7-го грудня, українському громадянству, відігравши в залі при 217-19 Іст 6-ій вулиці пєсу Писаневського „Катерина Мужичка".

Основніші інформації про саму Групу були надруковані недавно в Свободі (28-го листопада). Сьогодні тільки повторимо, що її створила місцева молодь і з наскрізь шляхетних мотивів: працювати для української культури, популяризувати її між українцями і здобувати для неї увагу чужинців. Недільний перший виступ Групи дає підставу до найкращих надій під цим оглядом.

Пєса сама по собі нічим не замітна і взагалі можна б вважати, що вибір власне цеї пєси на перший виступ не був надто щасливий і його — наскільки нам відомо — зроблено більше з технічної конечности. Сюжет пєси, її тематика, перестарілі, хоч і з „вічно живими" коханням, жидом та українським мужиком і придуркуватим хахлом. В кожному разі ця пєса аж ніяк не давала молодим артистам можности „проявитися" — за деякими виїмками — і тому теж в грі вражали деякі екстремі, перетягнення і т.п. та відсутність того „театрального реалізму" і природности, що є необхідним для мистецького викінчення гри артистів. Звичайно, сама пєса і гра артистів не завжди мусять заставити глядачів „братися за живіт" зі сміху, чи заливатись ревними сльозами, приглядаючись трагедії на сцені. Проте, якщо на вид піднесеного артистично ножа, або „трупа" на сцені тут і там на залі чути сміх, це неомильна ознака, що або з пєсою, або з грою, або і зі самою публикою щось „не теє". У випадку з „Катериною Мужичкою", не так з пєсою, як з її відіграванням, це було мінімальне, але було. Проте, воно не зменшує загального успіху.

В пєсі поодинокі ролі були обсаджені:

Катерина — Ольга Задорецька; Варецька (вдова) — Люба Ковальська-Терпак; Брусевичка — М. Міліна; Дуня — Мелянія Мілянович; Когутиха — п-ні Барановська; Чоловічі ролі грали: Олекса — Джеймс Габода; Яша — Михайло Скоробогач; Когут — М. Терпак; Гершко — А. Дубас. Виступав теж дібраний гурт хлопців і дівчат.

У виконанні поодиноких жіночих роль на перше місце вибивається без сумніву М. Міліна. Її поява на сцені, поведінка, рухи, свобідне виголошення ролі з непомітною для нікого (крім суфлера) імпровізацією, все свідчило про вроджену артистку з великим таланом. Звертала увагу правильність вимови українських, як теж і вплетених в ролю російських слів. М. Міліна відіграла свою ролю справді знаменито.

Люба Ковальська як вроджена до ролі Варецької, вдови інтриганки, хоча, як знаємо з її попередніх виступів, вона не менш „вроджена" і до глибоко-психологічних трагічних роль. Партію Варецької вона відіграла, часом здавалося, задобре, що в обставинах можна вважати за хибу. Кожному ще в памяті її знаменита гра циганки Азі. Її занадто „тонко" виведені „манери" в „Катерині Мужичці" не цілком були в гармонії з цілістю пєси і гри. Та це справа погляду і цілком не зменшує її знаменитої гри, що „аж проситься" на більшу сцену. В неї дуже милий голос, що зраджує теж чимале технічне вироблення.

Ольга Задорецька в ролі Катерини повністю виправдує довіря режисера, що відразу дав їй цю відповідальну партію. Вона має першорядний драматичний голос і напрочуд добре — за малими виїмками — справилась з важким завданням заведеної любки. В деяких випадках бистрий спостерігач міг завважити ще деяку її „незвичність" на сцені, що цілком оправдане. При дальшій праці і практиці вона без сумніву може вибитися на одну з кращих наших театральних сил.

Дуня — М. Мілянович та Когутиха — Барановська мали відносно малі ролі і вивязались з них цілком добре.

Головну чоловічу ролю Олекси грав Джеймс Ґабода. Він на сцені не тільки не перший раз, але в нашій громаді він має вже без сумніву свою славу та вироблене — як кажуть — імя. Це теж збільшує вимоги глядача до нього. Свою партію в „Катерині" він виконав, здавалося, занадто „природно", щоб це можна вважати за беззакидне. В пізніших коментарах можна було почути, що „від Габоди сподівались дещо більше", але навряд, чи хто вмів би сказати, що властиво „більше". Бо як брати до уваги любовні кадри, то він їх справді виконував з помітною, сказати б, солідністю. Проте, Ґабода це справді талан і він як своєю зверхністю, так і грою та драматичним ентузіязмом може в цій ділянці мистецтва зайти далеко.

Михайло Скоробогач, професійний артист і мистецький керівник цеї Групи, грав ролю придуркуватого Яші і це справді „його роля". Про нього, це більше ніж про Ковальську, можна б сказати, що він виконав свою ролю занадто добре і так цим вибивався та приглушував інших, що під знаком Яші була й ціла пєса. Він своєю знаменитою, „задоброю", грою приглушив драматичні моменти пєси, надаючи її виразного і майже виключного характеру комедії. Власне брак пропорційности в грі був найслабшим місцем недільної вистави.. Але Скоробогач на сцені це справді індівідуальність і на свій лад незрівнянний. Не треба аж знавця, щоб відразу пізнав, що він на сцені „дома".

М. Терпак віддав ролю мужика Когута, батька Катерини, надсподівано добре і в цілому гурті йому цим разом було б ще найважче причіпити яку „латку", подібно як і дідові-пасічникові.

Як брати до уваги поодинокі сцени, то дещо слабше виходили гуртові, головно останній кадр. Легше було б закінчити трагедію комедією, ніж комедію трагедією, як це продумано в пєсі та що це більше утруднено згаданою вже неспівмірністю у віддані поодиноких роль.

Хорові пісні і танці заслуговують на окреме признання. Груповий танець з Іваном Флисом належав до найкращих сцен.

Не можна не погратулювати теж „собакам" в останньому акті за сценою; „гавкали", якби їм це з роду судилося.

Костюми добрі, декорації теж.

З великим признанням треба підкреслити майже небувалу в нас подію: Представлення зачалося точно, як заповіджено.

Публика цим разом повністю дописала і справді виповнила залю вщерть.

Цей перший виступ нової Української Драматичної Групи можна вважати за великий успіх, як під мистецьким так і громадським оглядом. Молоді артисти дали доказ, що доброю волею, ініціятивою і працею можна добитись справді великого успіху, а громадянство своєю масовою приявністю на імпрезі з черги доказує своє живе зацікавлення українським драматичним мистецтвом. Всі разом переконуємо, що у нас ще „дрімає" багато всіляких невикористаних сил і можливостей, то що американсько-українська громада може ще зробити далеко більше, ніж їй здається. — пб.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

СОВЕТИ — КРАЇНА НЕВІЛЬНИКІВ.

В „Свободі" з 4 грудня читаю, що Совети перемінили від 10 до 15 мільйонів людей на невільників. Подібне можна вичитати і в інших газетах.

Думаю, що це помилка так писати. З такого писання виходило б, щоб крім тих невільників є там ще й свобідні люди. Чи ж можна так думати? Чи може так думати робітник, який має у Советах тільки одного „боса" — чорта, якого змінити не може, ні від нього втекти, а який є паном його життя і смерти. На мою думку в Советах є усі невільниками. Правда, є ще там деякі ріжниці, бо є такі невільники, які лише маються і такі, що є на каторжних роботах, що рівняється просто страшним мукам і смерті. Проте — неволя є таки всюди. Совети є отже країною невільників; це така правда, досі ніким не збита. Так і треба писати.

Казис Відікавсказ,
Филаделфія, Па.

* * *

П. С. — Звертаю увагу при цій нагоді на статтю знаменитого литовського журналіста, о. Йосифа Прунскіса, поміщену в „Дравгас" з 28 листопада про „Ди Сторі оф ди Юкрейн" проф. К. А. Манінга. Це така добра й вичерпна стаття, що кождий литовець прочитає її з великим зацікавленням і захопленням й дізнається багато про Україну. — К.В.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Тов. Укр. Січ, від. 39, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 14. грудня, в 3. годині пополудні, в У. Н. Домі. Просимо членів явитись на час, як також вирівнати при кінці року свої залеглости. — За уряд: А. Яворський, рек. секр.

ГІЛСАЙД, Н. ДЖ. — Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 133, відбуде **річнізбори** 13 грудня, в 8. год. ввечір, в гали Юкрейніен Сентер, 180 Вилйем ул. Просимо всіх членів прийти, бо буде вибір уряду і звіт контр. комісії. Довжних членів просимо прийти і вирівнати свій дов. — Н. Брунька, предс.; І. Макдич, кас.; І. Андрійчин, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Повідомляємо членів Тов. ім. Д. Вітовського, від. 375, що місячні збори відбудуться 14. грудня, в год. 12. вполудне, в домі Укр. Горожан при Френклин ул. Тому книжки будуть контрольовані цего місяця, просимо довжних членів вирівнати залеглість. — Г. Дороховський, гол.; В. Василюк, кас.; І. Харамбура, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. Любов, від. 45, повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 14. грудня. На порядку дня буде: звіт уряду і контр. комісії, важні справи до полагодження, справа статуту Тов., і вибір уряду на 1948 рік. — М. Дубас, предс.; А. Гарасим, кас.; М. Ю. Сеник, секр.

СЕНТРАЛ ФОЛС, Р. АЙ. — **Річні збори** Тов. ім. Івана Франка, від. 93, відбудуться в неділю, 14. грудня, в гали 59 Сентер стр., в годині 1. пополудні. Обовязком кожного члена є прийти хоч раз на рік на збори. — П. Бенковський, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Бр. св. Петра й Павла, від. 27, повідомляє всіх членів, що **річні збори** відділу відбудуться в неділю, 14. грудня. Буде вибір нового уряду. Тому всі члени повинні бути приявні й поплатити свої вкладки. — І. Гураль, секр.

ДЕРИ, ПА. — Сестр. Пречистої Діви, від. 303, повідомляє, що **річні збори відбудуться в неділю, 14-го грудня, в годині 2. пополудні, в українській галі, Овен Еве. Кожний член обовязаний прийти на річні збори, залатити вкладки і вибрати новий уряд на 1948 рік.** А. Киземчак, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 156, повідомляє всіх своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 14. грудня, точно в год. 1:30 пополудні. Просимо, щоб кожний член обовязково був приявний на зборах, бо буде вибір уряду на 1948 рік. — П. Закорчемний, предс.; Ф. Трось, кас.; В. Новак, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Бр. св. Петро і Павла, від. 102, відбудуться в неділю, 14. грудня, зараз по другій Сл. Божій, в гали церковній, 2280 В. 7. вул. — **Річні збори** відбудуться в неділю, 28. грудня, зараз по другій Сл. Божій, в гали церковній. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. — За уряд: Н. Декан, предс.; В. Жук, кас.; Н. Бобечко, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Бр. св. Стефана, від. 221, відбудуться в неділю, 14. грудня, в год. 12. вполудне, в Домі Від. У. С. Союзу, 843 Н. Вестерн Еве. Просимо членів і члениць прийти на збори, а головно ті члени, котрі довгують, щоб вирівнали свої вкладки зкінцем року. Просимо також не забувати за приєднування нових членів. — Ф. Васильовський, предс.; Д. Максимюк, кас.; Т. Шпікула, секр.

ПОШУКУВАННЯ

Олена Веклин, замужна **Кобінець,** шукає своєї рідні, братів **ІВАНА і ВАСИЛЯ ВЕКЛИН,** або синів їх, або когось з родини взагалі. **Михайло КОБИНЕЦЬ,** з сила Мізунь Старий, повіт Долина, Галичина, шукає брата **ТЕОДОРА** і його родину. Інтересованих прошу голоситись на таку адресу:

Mrs. M. KOBYNEC
515 Main St., Egypt, Pa.
U. S. A.

ОЛЕКСА КУРМАН
з Сернок середних, повіт Рогатин, тепер у Німеччині, пошукує
ІВАНЦІВ ІВАНА і ВАСИЛЯ та ГУК ЮЛІЮ
з Коростовичі, пов. Рогатин. Виїхали 1937 р. Хто знає про них, або вони самі, хай зголоситься до:
ALEXANDER KOCOPY
9741 — 91 St., Ozone Park 17, N. Y.

ПОШУКУЮ
ІВАНА або ПЕТРА КОСІВ,
село Ріпний, пов. Долина, Галичина. Десять літ тому перебували в Дітройт, потому виїхали на фарму. Хто знав би про них або вони самі, прошу зголоситись до мене в справі брата Ілька, котрого забило авто і лишився спадок. Пишіть (Василь Лютак)
WASYL LUTAK
705 East 12 St., New York, N. Y.

ТИМКІВ ЮРКА,
з села Лішні, повіт Дрогобич, пошукує **ФЕДИК СТЕФАН і ЮРІЙ,** з села Деришичі, повіт Дрогобич. Зголошення слати на адресу:
FEDYK STEFAN
Strub b/Berchtesgaden Obb.
Jagerkasserne Bl. IV/48
Germany, U. S. Zone., або
JURIJ HRAB,
5540 Woodland Avenue,
Philadelphia 43, Pa.

МИХАЙЛО СВИСТУН
студент, пошукує свого стрия
ВАСИЛЯ СВИСТУН,
коло 60 літ, уродж. в Дуліби, пов. Стрий. Голоситися до:
адв. **ТЕОДОР СТИСТУН**
204 N. BROAD STREE,
PHILADELPHIA 2, PA.

ДРАГОНЮКА ДМИТРА,
з Рівного (Волинь), що находиться в Ню Йорку або в Вашингтоні, пошукує
LAWRENTSCHUK WOLODYMYR
Deffingen 12,
(13a) b. Günzburg/Donau
Germany, U. S. A. Zone.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 10-го грудня 1947 року упокоїлась по довшій недузі, проживши 44-ри роки, заобезпечена св. Тайнами,

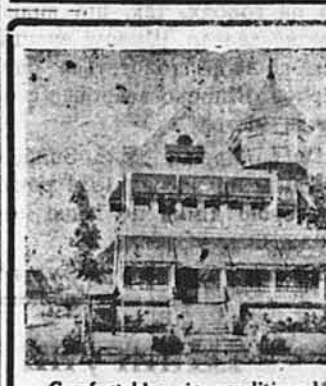
бл. п. Александра О. Кухар

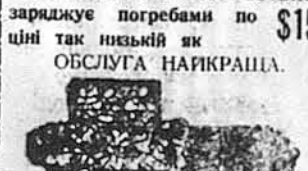
Покійна була активною членкою церковного хору, театрального гуртка „Промінь", та ін. організацій при укр. прав. церкві св. Володимира. Полишила у великому жалю сестер: Марію і мужа Гринишин, Катерину і Івана Грицишин, Стефанію і Володимира Черватюка, та сестрінок Віру і Володимира Кудлу, Андрійну, Наталку і Володимира Черватюка, рідню Михайла і Олю Родик, та численних приятелів.

Похорон відбудеться в суботу, 13. грудня, з похоронного заведення П. Яреми, в 9. годц рано. Служба Божа в 10. год. в церкві св. Володимира при 14. вулиці в Ню Йорку. Тлінні останки спочиватимуть на Оливній Горі в Маспет, Л. Ай.

Родина Покійної просить кревних і знайомих взяти участь у похороні. Вічна Їй Память!

ТАРЗАН ч. 1744. Несподівана жертва.

Коли пан джунглів підняв свої ноги вгору, нума підлетіла в повітря і впала боком на землю.

Заки звірюка прийшла до себе, Тарзан вхопив її за карк...

...і геннув нею в жертвенну могилу.

Коли малпи побачили, що їм трапилася жертва, в них щез страх. Піднісши свої костурі, коли кинулися як один.